

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6CdoR/12/2024
Identifikačné číslo spisu: 8117220255
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2026
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8117220255.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého O. T., narodeného XX. K. XXXX, bývajúceho u matky, zastúpeného opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, matky I. C. G., narodenej XX. V. XXXX, bývajúcej v P. XXX a otca I. G. J. T., narodeného XX. I. XXXX, bývajúceho v J., J. XX, o udelenie súhlasu na podanie žiadosti o zmenu priezviska, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 30P/225/2017, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. marca 2024 sp. zn. 21CoP/96/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 17. júna 2020 č. k. 30P/225/2017-819 udelil matke namiesto otca súhlas na podanie žiadosti na príslušný okresný úrad na zmenu priezviska maloletého O. T., narodeného XX. K. XXXX v J., G. (ďalej len „maloletý“) na zmenu priezviska na meno „G.“ a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Takéto svoje rozhodnutie odôvodnil právne ust. § 36 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež len „ZoR“) a § 11 ods. 3 zákona č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku (ďalej len „zákon o mene a priezvisku“). Vecne vychádzal z toho, že maloletý žije v kompletnej harmonickej rodine, tvorenej okrem neho jeho matkou, mladším bratom B. a manželom matky (a otcom B.) O. G., za ktorého sa matka vydala v roku 2014 s prijatím aj jeho priezviska a ktorého aj maloletý považuje za svojho otca s tým, že medzi ním a maloletým je vytvorený otcovsko-synovský vzťah. Toho času maloletý ako jediný člen rodiny zhora je nositeľom priezviska svojho biologického otca, s ktorým ale vzťah rodiča a dieťaťa vytvorený nie je, tento maloletého navštevuje 2x ročne a záujmom maloletého (ktorému inak dôvod nezahodý jeho priezviska s priezviskom ostatných členov jeho rodiny a najmä matky je známy, vysvetliť ho však nedokáže), ako aj matky a jej manžela je docieľiť zhodu priezvisk v rodine a zabrániť posmeškom na účet maloletého v škole. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie právne ust. § 52 Civilného mimosporového poriadku (zákon č. 161/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „CMP“) a vecne

nedostatkom dôvodu pre výnimku z pravidla.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie otca rozsudok súdu prvej inštancie svojim v poradí prvým rozsudkom zmenil tak, že návrh matky zamietol a i on vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku zdôvodneného právne ust. čl. 5 a §§ 35 a 43 ZoR a čl. 3 ods. 1, 6 ods. 2, 8 ods. 1 a 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 104/1991 Zb., ďalej len „Dohovor“) konštatoval splnenie podmienok pre zmenu napadnutého rozsudku postupom podľa § 329 ods. 1 a § 388 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „CSP“) a potrebu účinenia z vyhodnotenia dôkazov a z nich plynúcich záverov odlišného skutkového záveru a prijatia právneho záveru o nesplnení predpokladov pre vyhovieť návrhu. Mal za to, že v tomto prípade nedošlo k naplneniu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre udelenie požadovaného súhlasu, ak priezvisko maloletého bolo určené dohodou rodičov pri narodení dieťaťa, zmena priezviska matky dieťaťa po vydaji je skôr bežnou skutočnosťou a napriek záujmu maloletého na zmene nebol preukázaný taký stav nezájmu jeho biologického otca oň či neplnenia si ním rodičovských povinností, ktorý by požadované rozhodnutie odôvodňoval, čo platilo obdobne o nepravdepodobnosti nebezpečenstva traumatizácie maloletého (v dôsledku ponechania mu doterajšieho priezviska).

3. Proti takému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie matka, vyvodzujúc prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, pretože súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Navrhla zrušenie rozsudku odvolacieho súdu s vrátením mu veci na ďalšie konanie a okrem nedostatočného odôvodnenia a ním zapríčinennej nepreskúmateľnosti rozsudku, ako aj zamlčania (odvolacím súdom) pre ňu priaznivej (dovoláním však bližšie neidentifikovanej) judikatúry namietala predovšetkým tým, že k zmene rozsudku súdu prvej inštancie došlo bez zopakovania dokazovania a nariadenia za tým účelom pojednávania so závermi z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) z 30. júna 2018 sp. zn. 2Obdo/33/2017, podľa ktorého odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav pojednávanej veci.

4. Najvyšší súd uznesením z 23. augusta 2023 sp. zn. 3Cdo/23/2021 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil a na ďalšie konanie. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Táto vada spočívala v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorý na základe dôkazov vykonaných prvoinštančným súdom dospel k iným skutkovým zisteniam ako prvoinštančný súd a to bez toho, aby tieto dôkazy sám na pojednávaní nariadenom v súlade s ustanovením § 384 ods. 1 CSP zopakoval (a v súlade so zásadami bezprostrednosti a priamosti konania, vyjadrenými o. i. v čl. 8 a 13 Základných princípov CMP si tak zjednal podklad pre svoje rozhodnutie zásadne rovnocenný s podkladom, ktorý mal súd prvej inštancie). Tým zbavil účastníkov konania nielen práva na prítomnosť pri takto vykonávanom dokazovaní, ale i práva vyjadriť sa k výsledkom dokazovania a prípadne proti týmto brojiť buď vlastnými návrhmi na ďalšie dokazovanie alebo upriamením pozornosti súdu na ďalšie skutočnosti a dôkazy, majúce sa vykonať aj ex offio (z tzv. úradnej povinnosti súdu bez ohľadu na návrhy účastníkov, tu porovnaj aj § 36 CMP); čím bolo porušené ich právo na spravodlivý proces.

5. Odvolací súd po vrátení mu veci najvyšším súdom doplnil dokazovanie výsluchom oboch rodičov maloletého. Po vyhodnotení dôkazov a z nich plynúcich záverov rozsudok súdu prvej inštancie opätovne zmenil (podľa ust. § 388 CSP) tak, že návrh na udelenie súhlasu k podaniu žiadosti o zmenu priezviska maloletého zamietol a i tentoraz vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Z vykonaného (doplneného) dokazovania podľa neho vyplynulo, že neboli splnené predpoklady pre vyhovieť návrhu matky, keďže neboli v danej veci preukázané dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by zakladali potrebu vyhovieť návrhu v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Tento svoj rozsudok odôvodnil právne tými istými ustanoveniami rovnakých právnych predpisov ako ten prvý, vecne potom dôvodil, že po opätovnom posúdení dôvodov tvrdených matkou pre udelenie súhlasu na zmenu priezviska maloletého neboli v konaní preukázané problémy maloletého s jeho doterajším priezviskom v

školskom prostredí a tieto dôvody neboli prezentované ani maloletým. Z dokazovania vyplynulo, že maloletý nemal negatívne väzby či spomienky na doterajšie priezvisko a nebolo zistené, žeby bol konfrontovaný s negatívnymi životnými situáciami, vzniknutými v dôsledku rozdielnosti jeho priezviska s priezviskom matky. Odvolací súd priane maloletého na rozdiel od súdu prvej inštancie korigoval (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva - ďalej tiež len „ESLP“ - vo veci C.c/a Fínsku z 9. mája 2006 č. 18249/02, bod 58.). Názor maloletého vyhodnocoval s prihliadnutím na jeho vek a zistenie, že maloletý nemá výrazne negatívne postoje voči osobe svojho otca. Aj napriek vyslovenému názoru maloletého považoval nateraz v jeho najlepšom záujme (i keď v rozpore s jeho želaním a názorom) ponechanie mu jeho doterajšieho priezviska. Doplnil, že názor maloletého nebol pre rozhodnutie jediným kritériom a najlepší záujem maloletého nemusí vždy korešpondovať so zisteným názorom dieťaťa, dokonca s ním môže byť v rozpore (tu porovnaj rozhodnutie ESLP vo veci Mandet v. Francúzsko zo 14. januára 2016). Keďže otec riadne platí výživné a o maloletého má záujem, najzávažnejšie dôvody, s ktorými zákon a súdna prax spája udelenie súhlasu k podaniu žiadosti o zmenu priezviska, v danej veci neboli splnené (tu napokon porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky - ďalej tiež len „ÚS ČR“ z 30. októbra 2013 sp. zn. II. ÚS 3208/2013 a z 9. októbra 2019 sp. zn. IV. ÚS 1002/2019).

6. Aj proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka dovolanie, ktorého prípustnosť opäť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. K vade tzv. zmätočnosti uviedla, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil maloletému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva maloletého na spravodlivý proces, keď odvolací súd nevykonal (nezopakoval) jeho výsluch, hoci maloletý už v čase odvolacieho konania dovŕšil 12 rokov a bol tak schopný prejaviť svoju vôľu a názor. Namietala, že odvolací súd rozhodoval na základe výsluchu maloletého, ktorý vykonal súd prvej inštancie 16. júna 2020 (keď mal maloletý 8 rokov). Odvolací súd prijal podľa dovolateľky nesprávne skutkové závery, ktoré boli v rozpore so zisteným dokazovaním prvoinštančného súdu a ignoroval názor maloletého, ktorý prezentoval pred súdom prvej inštancie svoju vôľu volať sa rovnako ako zvyšok jeho rodiny (jeho brat, mama a nevlastný otec). Dovolateľka mala za to, že odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci a znovu poukázala na ustanovenie § 383 CSP, podľa ktorého je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 384 CSP). Porušenie práva na spravodlivý proces maloletého tak spočívalo v nesprávnej aplikácii ust. § 384 CSP, čím odvolací súd odňal maloletému možnosť konať pred súdom. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala preto za nepreskúmateľné, svojvoľné a arbitrárne. Arbitrárnosť bola v tomto prípade podľa jej názoru v takom rozpore s prioritami spravodlivosti uplatniteľnými v konaní o zmenu priezviska maloletého dieťaťa, že rozhodnutie považovala za ústavne neudržateľné, predstavujúce porušenie práv na súdnu ochranu a spravodlivý proces maloletého, zaručených v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej len „Ústava“). Z judikatúry súdov (ktorú ani tentoraz bližšie v dovolaní nešpecifikovala) podľa jej názoru vyplýva, že aj v prípade minimálneho záujmu biologického otca (o aký podľa jej názoru ide aj v tejto veci), bol súhlas matke na zmenu priezviska udelený. I tentoraz navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

7. Otec navrhol dovolanie zamietnuť. Za nezákonnú považoval zmenu priezviska maloletého bez súhlasu otca, ktorú právny poriadok Slovenskej republiky nepripúšťa. Vo veci nebola podľa jeho názoru naplnená základná procesná podmienka súdneho konania (nebola daná právomoc súdu) vydať rozhodnutie, ktorým by odňal identitu maloletému dieťaťu a súvisiace základné práva a slobody maloletého dieťaťa a jeho otca. Mal za to, že právny poriadok Slovenskej republiky garantuje dieťaťu zachovanie jeho identity, z uvedených dôvodov preto k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP neprišlo. Namietal, že maloletý by bol navrhovanými výsluchmi týraný a uviedol, že jediným relevantným dôkazom v tomto konaní bol rodný list maloletého, ktorý preukazuje, že jeho priezvisko bolo určené na základe dohody rodičov pri jeho narodení v súlade s ustanovením § 4 ods. 2 zákona č. 300/1993 Z. z. Poukázal aj na § 8 zákona o mene a priezvisku, podľa ktorého zmena priezviska sa nepovolí, ak by bola v rozpore s § 4 ods. 2 predmetného zákona. Právny poriadok Slovenska podľa jeho názoru nepripúšťa odňatie identity maloletého dieťaťa, ktoré je v súlade s čl. 41

ods. 4 Ústavy neodňateľné, nesdzuditeľné, nepremľateľné a nezrušiteľné ľudské právo.

8. Opatrovník maloletého dovolací návrh nepodal.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti CSP v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka mimosporového konania, v neprospech ktorej (z procesného hľadiska) bol vydaný napádaný rozsudok odvolacieho súdu (§ 424 CSP) a to za splnenia podmienky podania i spísania dovolania na to oprávnenou osobou (§ 429 ods. 2 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP), uvádza nasledovné.

10. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť (úspešne) dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, a/alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení a podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

13. Matka vyvodzujúca prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP v dovolaní namietala nesprávny procesný postup takej intenzity, že bolo porušené právo maloletého na spravodlivý proces najmä z dôvodu nedostatku jeho výsluchu odvolacím súdom, keď ten doplnil dokazovanie iba výsluchom matky a otca maloletého. Následne dovolací súd prijal podľa dovolateľky nesprávne skutkové závery, ktoré boli v rozpore so zisteným dokazovaním prvostupňového súdu a ignoroval názor maloletého, ktorý prezentoval pred prvoinštančným súdom svoju vôľu na zmenu jeho súčasného priezviska. Dovolateľka mala za to, že dovolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci s poukazom na už vyššie citované ustanovenie § 383 CSP a porušenie práva maloletého na spravodlivý proces tak spočívalo v nesprávnej aplikácii ust. § 384 CSP.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť (vo všeobecnosti) taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre

rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (tu porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013 či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26 alebo 5Cdo/57/2019 - body 9 a 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, resp. aj rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Podľa § 43 ZoR maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

17. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

18. Podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných záväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov.

19. Podľa článku 12 ods. 1 a 2 Dohovoru štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni. Za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

20. Ako vyplýva z citovaných ustanovení, maloleté dieťa má právo byť vypočuté a má právo samostatne a slobodne vyjadriť svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V kontexte uvedeného je ale nevyhnutné prihliadať najmä na jeho záujmy a rešpektovať aj právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti a rodinných záväzkov. V prejednávanej veci bolo pranie a stanovisko maloletého správne a v súlade s ustanoveniami § 43 ZoR a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru zisťované súdom prvej inštancie. Aj súdna prax potvrdzuje, že názor maloletého musí byť vždy vnímaný ako zásadné vodítko pri hľadaní jeho najlepšieho záujmu [nález z 18. decembra 2014 sp. zn. I. ÚS 1708/14 (N 235/75 SbNU 617)] a dieťaťu zásadne musí byť umožnené zúčastniť sa konania a vyjadriť sa k veci. Nezisťovať názor dieťaťa priamo (t. j. jeho vypočutím) je možné len v jeho záujme, a taký postup je potrebné vždy odôvodniť. Povinnosť súdu zisťovať si názor maloletých teda neplatí absolútne (už odvolacím súdom spomínané rozhodnutie ÚS ČR z jeho veci sp. zn. IV. ÚS 1002/2019).

21. Záujem maloletého musí byť teda vždy prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa maloletých (čl. 3 ods. 1 Dohovoru). Prejavený názor maloletého tak nemohol byť jediným a rozhodujúcim kritériom, ktoré bolo v konaní nevyhnutné skúmať a preukázať. Odvolací súd v odôvodnení svojho druhého (tentoraz napádaného) rozsudku správne uviedol, že zmena priezviska maloletého dieťaťa je závažným zásahom súdu do rodinného života účastníkov konania, preto bolo potrebné k nemu pristupovať prísne reštriktívne a len za existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa (napr. nezáujem o dieťa, strata citového vzťahu k dieťaťu, neplnenie si povinností k dieťaťu atď.), ktoré by (v dôsledku ich závažnosti a trvalosti) zakladali potrebu vyhovievania návrhu v záujme najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Existencia takýchto dôvodov v konaní ale preukázaná nebola.

22. Dovolací súd sa preto s poukazom na už vyššie uvedené nestotožňuje s prezentovaným názorom

matky, že odvolací súd nesprávne aplikoval ust. § 384 CSP a porušil tak právo maloletého na spravodlivý proces. Odvolací súd v súlade s ust. § 384 ods. 1 CSP dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakoval sám (výsluch matky a otca maloletého) a vyhodnotil i pranie maloletého (zistené súdom prvej inštancie). Odvolací súd názor maloletého neignoroval, ale na rozdiel od súdu prvej inštancie ho korigoval. Samotné pranie a stanovisko maloletého nebolo schopné v danom prípade záver odvolacieho súdu o nutnosti zamietnutia návrhu matky na zmenu priezviska zvrátiť, a to najmä z dôvodu nepreukázania existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by boli v záujme maloletého. Odvolací súd svoj postup k opätovnému nevypočutiu maloletého v napádanom rozhodnutí dostatočne odôvodnil a toto odôvodnenie vo svetle matkou namietaných ústavných kritérií považuje dovolací súd za dostatočné (objektívne uspokojivé, čím treba rozumieť schopnosť uspokojiť každého vyjmúc toho, kto má záujem na celkom inom výsledku konania).

23. Pokiaľ ide o namietanú arbitrárnosť, táto môže mať v rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich prijaté skutkové závery nevyplývajú pri žiadnej novej interpretácii. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

24. V posudzovanej veci podľa názoru dovolacieho súdu rozsudok odvolacieho súdu spĺňa kritériá stanovené pre odôvodňovanie rozhodnutí podľa § 220 ods. 2 a § 393 CSP, preto ho nemožno považovať za neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, odvolací súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a náležite vyhodnotil. Rozhodnutie odvolacieho súdu je konzistentné, logické a presvedčivé, pri prejednaní veci postupoval precízne a dôsledne, svoje závery podrobne a presvedčivo odôvodnil a podporil ich i odkazmi na ustálenú rozhodovaciu prax vyjadrenú v rozhodnutiach ÚS ČR a EŠLP. Odvolací súd sa v odôvodnení napádaného rozsudku tiež veľmi podrobne zaoberal odvolacími námietkami matky. Obsah spisu a najmä odôvodnenie dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu tak neposkytovali podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Za takúto vadu pritom nemožno považovať, že odvolací súd neodôvodnil rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Dovolací súd považuje odôvodnenie dovolaním napádaného rozsudku za také, ktoré poskytuje odpovede na tie otázky, ktoré boli pre rozhodnutie podstatné. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP preto naplnený nie je.

25. Dovolací súd preto po zistení, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, rozhodol spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto svojho uznesenia, teda dovolanie matky odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

26. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.